

**PEMETAAN MORFOLOGI BANDAR MELAYU AWAL
DI SEMENANJUNG TANAH MELAYU**

**INSTITUT PENGURUSAN PENYELIDIKAN
UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA
40450 SHAH ALAM, SELANGOR
MALAYSIA**

DISEDIAKAN OLEH:

**PROF. MADYA DR. SITI NORLIZAIHA HARUN
RUSAMAH ABDUL JALIL**

MEI 2013

5.0 LAPORAN

5.1 RUMUSAN EKSEKUTIF AWAL

Morfologi bandar bermaksud kajian sejarah dan perkembangan sesebuah bandar yang boleh dilihat melalui bentuk-bentuk fizikal seperti bangunan dan jalanraya. Analisis morfologi cuba menyepadukan antara sejarah dan elemen fizikal yang boleh diukur melalui usia binaan dan bagaimana proses ini berkembang pula dilihat melalui bentuk, prinsip dan corak perancangan bandar pada ketika itu. Dalam konteks geografi, kesamaan dan keseragaman ciri morfologi mungkin wujud pada bandar-bandar di Semenanjung Tanah Melayu kerana peristiwa sejarah yang sama berlaku pada era yang sama. Apakah dan dimanakah bandar Melayu Awal? Di kerangka masa dan susur galur manakah ia wujud dan tumbuh? Kenapa bandar ini perlu dimartabat sebagai bandar warisan negara? Sebenarnya bandar Melayu Awal merupakan bandar lama ibu negeri Tanah Melayu seperti Alor Star, Kota Bharu, Kuala Trengganu, Pekan, Johor Lama, Kuala Selangor dan Kuala Kangsar. Kini bandar-bandar ini lebih dikenali sebagai Bandar DiRaja. Walaupun sememangnya telah dikenali bandar ini sebagai bandar bersejarah namun terdapat kekeliruan atau kefahaman perspektif individu bahawa bandar ini juga bandar warisan yang sama seperti bandar Kolonial Inggeris seperti Kuala Lumpur, Ipoh dan Taiping. Walhal bandar Melayu Awal mempunyai persejaraan yang lebih lama, mendalam dan melibatkan juga inovatif yang dibina oleh tukang-tukang Melayu termasuklah kebijaksanaan Raja-raja Melayu membina kota dan bandar. Kajian pemetaan morfologi bandar Melayu Awal di Semenanjung Malaysia ini bertujuan untuk mendokumentasi sejarah, mengklasifikasikan karektor dan ciri-ciri perancangan bandar-bandar awal di Semenanjung Malaysia dan akhirnya memetakan semula dalam teknik yang lebih terkini menggunakan Sistem Maklumat Geografi. Penyelidikan ini memberi sumbangan yang amat penting bukan sahaja dari segi dokumentasi sejarah malahan pengekaln bandar lama dari aspek digital dapat dibuat dan memenuhi tren teknologi semasa.

AHLI KUMPULAN PENYELIDIK

PROF MADYA DR. SITI NORLIZAIHA HARUN
Ketua Penyelidik

.....
Tandatangan

RUSAMAH ABDUL JALIL
Ahli

.....
Tandatangan

PENGHARGAAN

Setinggi-tinggi penghargaan dan ribuan terima kasih diucapkan kepada semua pihak yang terlibat secara langsung dan tidak langsung bagi membolehkan penyelidikan ini disiapkan dengan jayanya.

Diantaranya:

Prof. Ir . Dr. Hajah Zainab Binti Mohammad
Rektor UiTM Perak.

Pejabat Penyelidikan dan Jaringan Industri

Jabatan Muzium

Perpustakaan Persatuan Sejarah Malaysia

Perpustakaan Arkib Negara

Jabatan Perancangan Bandar dan Wilayah , UiTM Perak

dan

Rakan seperjuangan yang telah bersama-sama membantu dan memberi sokongan dalam penyelidikan ini .

Terima Kasih

SENARAI KANDUNGAN

1. Surat Penghantaran Laporan.....	iv
2. Surat Kelulusan Skim Geran Penyelidikan FRGS.....	vi
3. Penghargaan	vii
4. Penambah baik Objektif dan Tajuk Penyelidikan	viii
5. Laporan	1
5.1 Rumusan Eksekutif Awal	1
5.2 Penambahbaik Rumusan Eksekutif.....	2
5.3 Pengenalan	3
5.4 Kajian Literatur	5
5.5 Metodologi	11
5.6 Penemuan	14
5.7 Rumusan	45
5.8 Rujukan	48
6. Hasil Penyelidikan	50
7. Lampiran	51